

بیماری‌های گیاهان رایج زینتی فضای سبز

بیماری‌های چمن (بخش دوم)

لکه برگی‌های چمن

گونه‌های مختلف قارچ‌های *Bipolaris* و *Exserohilum* سبب بیماری در تعداد زیادی از چمن‌ها می‌شوند. گونه *B. cynodontis* سبب بیماری ریشه، طوقه و برگ در چمن *Cynodon* می‌گردد. لکه‌های برگ به شکل نامنظم، سبز متمایل به قهوه‌ای تا سیاه بوده و برگ‌های شدیداً آلوده ممکن است مرده و به رنگ قهوه‌ای مایل به زرد تا زرد ظاهر شوند. وقتی بیماری به طوقه‌ها، ریزوم‌ها، یا ساقه‌ها حمله می‌کند خسارت زیادی می‌زند.

B. spicifera نیز باعث پوسیدگی‌های طوقه چمن‌های *Cynodon* و *Zoysia* می‌گردد. گیاهان آلوده کم‌رشد شده و برگ‌ها سبز-زرد و در نهایت قهوه‌ای می‌شوند. لکه‌های ساقه ارغوانی تا سیاه بوده و پوسیدگی‌های وسیع ساقه‌ها، طوقه‌ها و ریشه‌ها ممکن است رخ دهد.

B. sorokiniana نیز سبب بیماری برگ، طوقه و ریشه چمن‌های *Poa*، *Phleum*، *Lolium*، *Festuca*، *Agropyron*، *Agrostis*، *Bromus*، *Buchloe*، *Cynodon*، *Digitaria* و *Exserohilum* قسمت‌های هوایی چمن‌های فصل گرم را در روزهای سرد و مرطوب از پاییز تا بهار آلوده می‌سازند. پوسیدگی‌های طوقه و ریشه بیشتر در طی دوره‌های گرم و خشک در تابستان توسط *B. cynodontis* یا در اوایل و اواخر تابستان توسط *B. spicifera* اتفاق می‌افتد. *B. sorokiniana* در چمن‌های فصل سرد در طی شرایط آب و هوایی گرم و مرطوب واسطه تابستان سبب لکه‌برگی و بلایت برگی می‌شود و با افزایش دما از ۲۰ به ۳۰ درجه سلسیوس بیماری شدت می‌یابد. گونه‌های *Bipolaris* قادر به رشد ساپروفیتی روی بقایای گیاهی هستند. قارچ در شرایط آب و هوایی نامطلوب بصورت میسلیم و یا کنیدیوم روی یا درون بقایای الی بقاء می‌یابد و در شرایط گرم و مرطوب الودگی سریعاً حاصل می‌شود.

جهت کنترل بیماری از کاربرد بیش از اندازه کودها باید خودداری نمود.

گونه‌های قارچ *Curvularia* سبب لاغری و ضعف و کم‌پشتی بوته‌های چمن می‌گردد و زوال عمومی در زمین چمن توسعه می‌یابد. نقاط آلوده در چمن بصورت لکه‌هایی به اشکال نامنظم یا نواری شامل چمن‌های کم‌پشت ظاهر شده که بتدریج به هم پیوسته و نواحی بزرگتری را آلوده می‌سازند و علایم اولیه روی برگ‌های چمن‌های *Poa* و *Festuca* بصورت نقوش خال مانند، زرد و سبز نامشخص است که از نوک برگ به سمت پایین گسترش می‌یابد. بافت آلوده سپس قهوه‌ای شده و نهایتاً در حین چروکیدگی شدن و از بین رفتن خاکستری می‌شوند.

گونه‌های *Curvularia* به همه گونه‌های معمول چمن حمله می‌کنند و سبب بیشترین خسارت در طی دوره‌های با تنش دمایی بالا می‌شود. این سوختگی‌ها ابتدا در دمای حدود ۳۰ درجه سلسیوس رخ می‌دهد. سوختگی‌های ناشی از *Curvularia* بیشتر در چمن *Poa annua* که در معرض تنش خشکی یا گرم‌است معمول می‌باشند.

گونه‌های قارچ *Drechslera* روی برگ، طوقه و ریشه و ریزوم چمن‌ها علایم مختلفی ایجاد می‌کنند. در چمن *Poa* لکه‌های برگ و غلاف ناشی از *D. poae* معمولاً مشابه علایم ناشی از *B. sorokiniana* است. علایم بیماری ابتدا بصورت نواحی کوچک آب‌سوخته است که پس از مدت کوتاهی تیره می‌شوند. با بزرگ شدن لکه‌ها به موازات محور برگ، مرکز لکه‌ها بافت مرده شده و به رنگ قهوه‌ای و سپس سفید تا کاهی تغییر رنگ می‌یابد. وقتی لکه‌ها در همه جهات پهنک برگ یا غلاف برگ توسعه یا بند حلقه سیستم آوندی آلوده شده و کل برگ برگ یا جوانه خشک شده و می‌افتد. برگ‌های مسن‌تر به مراتب از برگ‌های جوان حساس‌تر هستند. *D. poae* همچنین به ریشه‌ها، ریزوم‌ها و طوقه چمن *P. pratensis* حمله می‌کنند، در این گونه موارد نشانه‌ها در قسمت‌های هوایی شامل پژمردگی و سبز زرد شدن و در مواردی لکه‌برگی است که در پی آن مرگ و قهوه‌ای شدن گیاهان مشاهده می‌گردد.

در چمن *Festuca* لکه‌برگی‌های ناشی از *D. dictyoides* روی گونه‌های ظریف برگ فستوکا بصورت لکه‌های نامنظم کوچک قهوه‌ای متمایل به قرمز ظاهر می‌شود. لکه‌ها با سرعت دور تا دور برگ‌های گیاهان آلوده را فرا گرفته و سبب زردی نوک برگ و خشکیدگی می‌گردد.

در چمن *Lolium* لکه‌برگی‌های ناشی از *D. siccans* شکلاتی رنگ، کوچک و تخم‌مرغی هستند و همزمان با بزرگ شدن لکه‌ها مراکز آنها ممکن است قهوه‌ای روشن یا سفید شوند و کم‌کم برگ‌هایی که دور تا دورشان آلوده شده‌اند، زرد شده و از نوک خشکیده و باعث کم‌پشت شدن شدید چمن می‌گردد. در این مرحله قارچ با آلوده نمودن ریشه، پوسیدگی طوقه و ریشه را سبب می‌گردد.

در چمن *Agrostis* لکه برگی‌های کوچک قهوه‌ای تا قهوه‌ای متمایل به قرمز ناشی از *D. erythrospla* ظاهر می‌شود. لکه‌ها ممکن است زیاد شده، به هم پیوسته و چمن آلوده به رنگ قرمز به نظر برسند. آلودگی به سهولت دور تا دور برگ را فرا گرفته، برگ‌ها پژمرده شده و می‌میرند. با وجود رطوبت قابل ملاحظه خاک، منظره چمن آلوده علایم تنش خشکی را بروز می‌دهد. گونه‌های مختلف قارچ *Drechslera* شرایط نامطلوب را بصورت میسلیم و کنیدیوم در بافت گیاهی آلوده و بقایا دوام می‌آورد و روی بافت مرده بصورت ساپروفیت رشد کرده و با خیس شدن مجدد بقایای خشک، اسپورزایی می‌نماید. چمن‌های بریده شده منبع اولیه کنیدیوم‌های *D. poae* روی چمن *Poa* هستند. در دوره‌های سرد و مرطوب کنیدیوم‌ها توسط باد، آب آبیاری، باران، وسایل کار، پای انسان و حیوانات روی برگ‌ها غلاف‌های برگ‌های سالم منتشر می‌شوند. آلودگی‌های ریشه و ریزوم‌ها باعث پوسیدگی‌های خشک می‌گردد. این بیمارگر بذور را نیز آلوده کرده و سبب سوختگی گیاهچه‌ها در مناطقی که چمن تازه احداث شد می‌شوند.

برای کنترل بیماری، کود دهی مناسب توصیه شده است، آبیاری در صبح و بطور کامل صورت گیرد و ضمن آن خاک بخوبی خیس شده و حتی الامکان در دفعات کمتر بدون ایجاد تنش انجام شود. از آبیاری کوتاه و مکرر بخصوص در غروب جلوگیری گردد. چمن در ارتفاع متعارف کوتاه شود. برداشتن کاه و کلش برای چمن‌های فصل سرد در اوایل بهار یا پاییز و برای چمن‌های فصل گرم در طول تابستان انجام گیرد.